

CYFARFOD	Cabinet Cyngor Gwynedd
DYDDIAD	Mawrth 8, 2022
AELOD CABINET	Cynghorydd Cemlyn Rees Williams
SWYDDOG	Rhian Parry Jones
TEITL YR EITEM	Cynllun Strategol Y Gymraeg mewn Addysg 2022-2032

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo'r Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg ar gyfer y cyfnod 2022-2032, cyn i'r Awdurdod ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru, mae angen i'r Cynllun gael ei gymeradwyo gan y Cabinet a'i lofnodi gan yr unigolyn sydd â chyfrifoldeb statudol dros addysg o fewn yr awdurdod.

3. CEFNIDIR

- 3.1 Pwrpas Cynllun Strategol Y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) yw amlinellu gweledigaeth yr Awdurdod o gael cyfundrefn addysg Gymraeg a dwyieithog sydd yn rhoi anghenon ein holl ddysgwyr yn ganolog i'r ddarpariaeth.
- 3.2 Daeth y cynlluniau cyntaf hyn yn weithredol ar 1 Ebrill 2014 am gyfnod o 3 blynedd hyd at fis Mawrth 2017, ac fe ddiweddarwyd y Cynllun am y tair blynedd dilynol. Oherwydd amgylchiadau di-gynsail Pandemig Covid-19, ymestynnwyd ei gyfnod am un flwyddyn yn ychwanegol. Bydd y Cynllun newydd hwn yn weithredol am gyfnod o ddeng mlynedd, o fis Medi 2022 hyd 31ain Awst 2032.
- 3.3 Dehonglir y Strategaeth yng nghyd-destun Polisi Iaith Cyngor Gwynedd a thrwy hynny wireddu'r deilliannau. Bydd yr Awdurdod yn sicrhau fod y prif elfennau yn cael eu hadlewyrchu ac yn cael sylw priodol yn y Cynllun Strategol.
- 3.4 Mae'r Strategaeth wedi ei baratoi gan gyfarch amcanion a gofynion y dyletswyddau sector gyhoeddus dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gan gynnwys dyletswyddau sector gyhoeddus Cymreig). Yn unol a'r dyletswyddau cyfreithiol yma wrth wneud penderfyniadau mae rhaid i'r Cynghorau dalu sylw dyledus i'r angen (1) i ddiddymu gwahaniaethu anghyfreithiol (2) hyrwyddo cyfle cyfartal a (3) meithrin perthnasau da ar sail y nodweddion gwarchoddedig. A dall sylw dyledus at y dyletswydd cymdeithasol economaidd dan Adran 1 o'r Ddeddf.
- 3.5 Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ynglŷn a gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r ddeddf yn gosod dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus sydd wedi ei anelu at gyflawni 7 o nodau llesiant sef Cymru sydd yn lewyrchus, gydnerth, iachach, mwy cyfartal gyda cymunedau cydlynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu a sy'n gyfrifol ar lefel byd eang. Mae'r Strategaeth wedi ei baratoi gan gyfarch amcanion a gofynion y Ddeddf.
- 3.6 Mae'r Cynllun yn gosod ymrwymiad a chyfeiriad clir ar gyfer sicrhau bod dysgwyr Gwynedd yn cyflawni'r safonau uchaf er mwyn cynnal yr iaith, diwylliant a'r economi yn lleol.

4. SEFYLLFA RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 4.1. Bydd cymeradwyo Cynllun Strategol Y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) yn fodd i Lywodraeth Cymru allu monitro'r ffordd y bydd yr awdurdod yn ymateb i'r angen i weithredu nodau'r Strategaeth a chyfrannu tuag atynt drwy:
- sicrhau bod pob cam o brosesau addysg yr awdurdod lleol yn rhoi ystyriaeth lawn i addysg cyfrwng Cymraeg;
 - ehangu addysg cyfrwng Cymraeg, lle bo galw, ar sail cynllunio gwell;
 - sicrhau fod gwasanaethau cefnogi addysg cyfrwng Cymraeg yn cael eu cyflwyno ar sail consortia;
 - wella safonau ac ehangu defnydd o'r Gymraeg ymhlith plant a phobl ifanc; a
 - ddangos cynnydd yn erbyn targedau penodol y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg.
- 4.2 Bydd cymeradwyo'r Strategaeth yng nghyd-destun Polisi Iaith Cyngor Gwynedd yn gwireddu'r saith deilliant a amlinellir ynddi.

DEILLIANNAU'R CSGA	
1	Mwy o blant meithrin/ tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
2	Mwy o blant dosbarth derbyn/pump oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
3	Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i'r llall
4	Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg.
5	Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau gwahanol yn yr ysgol.
6	Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) (yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnys Addysg (Cymru) 2018)
7	Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg

5. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Cabinet, ac yna dderbyn cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru, bydd gofyn i Awdurdodau Lleol ddechrau gweithredu'r CSGA o 1 Medi 2022.

6. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar y Cynllun drafft, am gyfnod o wyth wythnos, rhwng 15 Hydref i 17 Rhagfyr 2021. Yn unol â'r Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg ac Asesu'r Galw am Addysg Cyfrwng Cymraeg (Cymru) 2013, ymgynghorwyd â'r canlynol:

- Comisiynydd y Gymraeg
- Partneriaeth Datblygu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant
- Mudiad Meithrin
- Ysgolion y Sir
- Colegau Ôl-16 / Grŵp Llandrillo Menai
- Esgobaeth yr Eglwys yng Nghymru
- Aelodau Etholaethol a Rhanbarthol y Cynulliad
- Aelodau Seneddol sydd yn cynrychioli Gwynedd
- Llywodraeth Cymru
- Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
- Y Consortiwm Addysg Rhanbarthol (GwE)
- Rhieni dros Addysg Gymraeg (RhAG)
- Cymdeithas Ysgolion Dros Addysg Gymraeg (CYDAG)

- Grŵp Ymgyrch Addysg Cymdeithas yr Iaith
- Mentrau Iaith Cymru
- Cyngor Cymuned / Tref
- Awdurdodau Lleol cyfagos
- Gwasanaethau y Cyngor

Nodir isod grynodedb o natur y sylwadau a dderbyniwyd, a'r prif negeseuon:

- Cynllunio cadarn a manwl ar y cyfan.
- Llawer yn gweld llwyddiant i addysg gynradd Gymraeg yng Ngwynedd ond mwy o bryderon yn codi am ddilyniant i'r sector uwchradd.
- Nid yw'n ddigonol cyfeirio at Bolisi Iaith cyffredinol y Sir yn y Cynllun; yn hytrach mae angen trafod y ddarpariaeth fel ag y mae yn ymarferol ar lawr gwlad trwy'r Sir o'r blynyddoedd cynnar ymlaen.
- Angen egluro beth yw ystyr addysg ddwyieithog gan gyfleu neges mai canlyniad yw dwyieithrwydd nid dull
- Angen sicrhau proses drylwyr ar gyfer asesu a diwygio cynigion polisi yn y dyfodol, a hynny er mwyn sicrhau y ceir yr effeithiau mwyaf cadarnhaol posib ar y Gymraeg a chyflawniad y CSCA.
- Byddai'n fuddiol cynnwys data ar gyfer nifer a chanran y disgyblion sy'n astudio 5 neu fwy o bynciau TGAU drwy gyfrwng y Gymraeg yn y Sir, canran y pynciau sydd ar gael yn gyfan gwbl drwy gyfrwng y Gymraeg ar gyfer TGAU yn y Sir a chanran y pynciau sydd ar gael yn gyfan gwbl drwy gyfrwng y Gymraeg ar gyfer Safon Uwch.
- Ar y cyfan, nid yw'r prif amcanion, targedau na sut y bydd yr awdurdod yn eu cyflawni, yn ddigon eglur.

Gwnaed addasiadau i'r CSGA yn dilyn rhai o'r prif sylwadau a dderbyniwyd uchod er mwyn cryfhau'r ddogfen ddiwygiedig. Y prif newidiadau sydd wedi cael eu hychwanegu i'r ddogfen yw esboniad cryno am y dynodiadau iaith a'r Polisi Iaith, ac ychwanegu data i'r tablau targedau 10 mlynedd ar ddiwedd pob deilliad.

7. SYLWADAU'R SWYDDOGION STATUDOL

Prif Swyddog Cyllid: Mae awdur yr adroddiad wedi cadarnhau nad oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn, gan fydd yr Adran Addysg yn gweithredu eu Cynllun Strategol Y Gymraeg o fewn adnoddau'r grantiau perthnasol. O ganlyniad, nid oes gennyf sylwadau i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb ariannol.

Swyddog Monitro: Yn unol a'r hyn yr adroddir mae Cynllun Strategol yr Iaith Mewn Addysg bellach yn ddogfen statudol. Un o oblygiadau hyn yw fod prosesau ymgynghori a chadarnhau i'w dilyn er cynhyrchu y Strategaeth. Fe gymeradwywyd y ddogfen ymgynghori gan y Cabinet yng Gorffennaf 2021. Daw'r adroddiad yma a canlyniadau yr ymgynghori yn ôl gerbron y Cabinet er ystyried ac ymateb. Mae'n bwysig felly fod y Cabinet yn rhoi ystyriaeth briodol i'r canlyniadau yma wrth gloriannu y penderfyniad i fabwysiadu'r Strategaeth.

Bydd angen paratoi asesiad cydraddoldeb gan gynnwys y dyletswydd economaidd-gymdeithasol.

Atodiad 1 – Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-2032 (Drafft).